

ekolamp
kolektivní systém pro zpětný odběr elektrozařízení

VYBRANÁ DŮLEŽITÁ TÉMATA Z NOVÉHO ZÁKONA O VÝROBCÍCH S UKONČENOU ŽIVOTNOSTÍ (VUŽ)

aneb Praktický průvodce (nejen) pro výrobce

Zákon o výrobcích s ukončenou životností

Od 1. 1. 2021 platí v České republice nový zákon o výrobcích s ukončenou životností (tzv. VUŽ). Vzhledem k rozsáhlosti a komplexnosti tohoto zákona připravil EKOLAMP pro své účastníky (výrobce a dovozce elektrozařízení) tuto pomůcku, jejímž cílem je jednoduchou a srozumitelnou formou vysvětlit nejdůležitější části tohoto nového zákona.

EKOLAMP s.r.o. je provozovatel neziskového kolektivního systému pro nakládání s elektroodpadem, evidovaný Ministerstvem životního prostředí v Seznamu výrobců elektrozařízení pod číslem EČV KH002/05-ECZ.

Zákon VUŽ vznikl jako transpozice nové odpadové směrnice EU. Tato směrnice se snaží zprůhlednit a nastavit férové podmínky pro fungování systému zpětného odběru elektrozařízení v rámci celé Evropské unie. Nastavuje nová práva a povinnosti jak pro výrobce, tak pro kolektivní systémy, které výrobce sdružují, ale také pro ostatní subjekty v rámci celého obchodního řetězce vybraných výrobků. S pomocí tohoto nového zákona se Česká republika jistě v oblasti sběru a recyklace elektroodpadu rychle přiblíží vyspělým západoevropským zemím.

Zákon o výrobcích s ukončenou životností ukládá výrobcům vybraných produktů (elektrozařízení, baterie, pneumatiky atd.), aby zajistili financování sběru a recyklace svých výrobků po skončení jejich životnosti. Za tímto účelem ukládá zákon VUŽ výrobcům (ale nejen jim) řadu povinností.

Kdo je to „výrobce“: pod pojmem „výrobce“ rozumí zákon VUŽ ty subjekty, které dané výrobky na území ČR vyrábějí nebo je na území ČR dovážejí (pod pojmem výrobce se tedy pro účely tohoto zákona rozumí i první dovozce/importér).

Číslo a název zákona: zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále zákon VUŽ)

Platnost: od 23. 12. 2020

Účinnost: od 1. 1. 2021

Odpovědnost výrobce nezaniká účastí výrobce v kolektivním systému (tzv. nepřenositelnost odpovědnosti výrobce)

§ „Za likvidaci vždy ručí výrobce“

O co jde:

Odpovědnost výrobce je **nepřenositelná** a **nezaniká jeho účastí v kolektivním systému**. I když je výrobce účastníkem kolektivního systému, je stále sám odpovědný za sběr a recyklaci svých vysloužilých produktů, včetně ostatních povinností výrobce v rámci zpětného odběru, a to v plném rozsahu. V případě, **že kolektivní systém nezajistí splnění povinností za výrobce, musí samotný výrobce doložit, že on sám tyto povinnosti plní**. Pokud plnění povinností neprokáže kolektivní systém a následně ani výrobce, dostává výslednou **pokutu jak kolektivní systém, tak výrobce!** Výrobci tedy musejí soustavně a důkladně prověřovat, jak jejich kolektivní systém funguje, aby je následně nepřekvapila pokuta. Zákon VUŽ stanovuje výši pokuty až do 10 milionů Kč v každém jednotlivém případě pochybení. Tato pokuta může být tedy udělena jak kolektivnímu systému, tak souběžně jednomu každému výrobcu v rámci kolektivního systému.

Příklad: Kolektivní systém nesplní cíl sběru světelných zdrojů za daný kalendářní rok. Pokutu 10 mil. Kč dostane jak kolektivní systém, tak každý z 30 výrobců, kteří jsou v kolektivním systému registrováni na světelné zdroje. Celkem tedy kolektivní systém a výrobci v něm registrovaní zaplatí pokuty ve výši 330 mil. Kč.

Důvod zavedení:

Toto ustanovení má zabránit nezodpovědnému a nebezpečnému chování, které by mohlo vést k poškození životního prostředí a/nebo k ohrožení zdraví občanů, konkrétně tomu, aby některé nesolidní kolektivní systémy nelákaly výrobce na nesmyslně nízké recyklační příspěvky, ale stanovené množství daného elektroodpadu (zejména toho, který obsahuje nebezpečné látky, a je tudíž finančně náročný na ekologickou recyklaci) by následně nesebraly, přičemž by raději zaplatily pokutu. Tím, že může být pokutován za neplnění povinností jak kolektivní systém, tak výrobce, je zajištěno, že si výrobci budou nuceni hlídat, zda a jak jejich kolektivní systém plní svoje povinnosti. Toto ustanovení má rovněž zabránit tomu, aby kolektivní systém mohl garantovat výrobcům, že za ně uhradí veškeré pokuty, které jim vzniknou tím, že kolektivní systém neplní své povinnosti. Součet pokut, které dostane kolektivní systém a jednotliví výrobci dohromady, je totiž tak velký, že je žádný kolektivní systém není schopen uhradit ze svého a skončil by v insolventci. Výrobci sice mohou tyto pokuty následně na kolektivním systému vymáhat, ale v insolventním kolektivním systému se ničeho nedomohou, a budou tedy nuceni uhradit pokuty ze svého. To je má napříště motivovat k tomu, aby hledali nikoli nejlevnější, nýbrž nejkvalitnější kolektivní systém s udržitelným systémem hospodaření.

Kde v zákoně najdeme: § 9 písm. b)

Povinné minimální cíle sběru na jednotlivé kategorie elektroodpadu

O co jde:

Cílem je nastavit kolektivním systémům / výrobcům jasnou povinnost sbírat všechny kategorie elektroodpadu, a to zejména ty kategorie, které jsou nebezpečným odpadem. Povinností výrobců je splnit zákonem nastavené cíle sběru, a to ve všech kategoriích včetně elektroodpadu, který obsahuje nejvíce potenciálně škodlivých chemikálií, např. rtuť v případě úsporných zářivek, olovo v televizích, freony v ledničkách.

Povinné minimální cíle sběru a recyklace jsou nastaveny kaskádovitě – nejprve je zde jeden společný cíl pro všechna elektrozařízení ve výši 65% z průměrného množství elektrozařízení uvedených na trh v předešlých třech letech (splnit tento cíl je tedy podmínka nutná, nikoli však postačující) a následně je nutné splnit ještě další tři samostatné cíle sběru a recyklace pro ty skupiny elektroodpadu, jež jsou nebezpečným odpadem, tj. lednice, televize a světelné zdroje. Cíle sběru na úrovni 65% stanovila EU, která zároveň požaduje vysoké cíle sběru pro lednice a světelné zdroje. Výše uvedené nastavení cílů sběru a recyklace je tedy plně v souladu s požadavky EU.

Od roku 2021 je tedy stanoven cíl sběru 65% samostatně pro každou následující kategorii elektrozařízení. Kolektivní systém musí splnit cíle u všech skupin, na které má oprávnění.

Všechna odpadní elektrozařízení dohromady – 65%

a z toho navíc

Odpadní elektrozařízení skupiny 1 (ledničky) – 65%

Odpadní elektrozařízení skupiny 2 (televize) – 65%

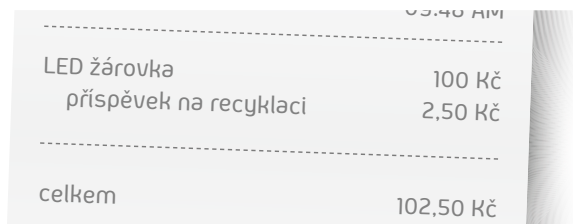
Odpadní elektrozařízení skupiny 3 (světelné zdroje) – 65%

Důvod zavedení:

Do roku 2020 v České republice zákon nestanovoval žádné cíle sběru. Kolektivní systém mohl vybrat od výrobců stovky milionů korun ročně na sběr a recyklaci elektroodpadu, a přitom sebrat třeba jen 1 kilogram elektroodpadu. Ze zákona mu žádné postihy nehrozily. Povinné minimální kvóty sběru tak konečně zavádějí sběrovou povinnost pro všechny kolektivní systémy za stejných podmínek.

Kde v zákoně najdeme: příloha č. 2 k zákonu č. 542/2020 Sb. v návaznosti na § 65 odst. 1c) zákona

Povinně viditelný příspěvek na účtence za nákup elektrospotřebiče

LED žárovka	100 Kč
příspěvek na recyklaci	2,50 Kč
celkem	102,50 Kč

O co jde:

Povinnost výrobců, distributorů a posledních prodejců / retailu uvádět na účtenkách za nákup elektrospotřebiče výši příspěvku na jeho recyklaci. A to viditelně, odděleně od ceny výrobku, formou samostatného údaje na daňových dokladech (fakturách, účtenkách).

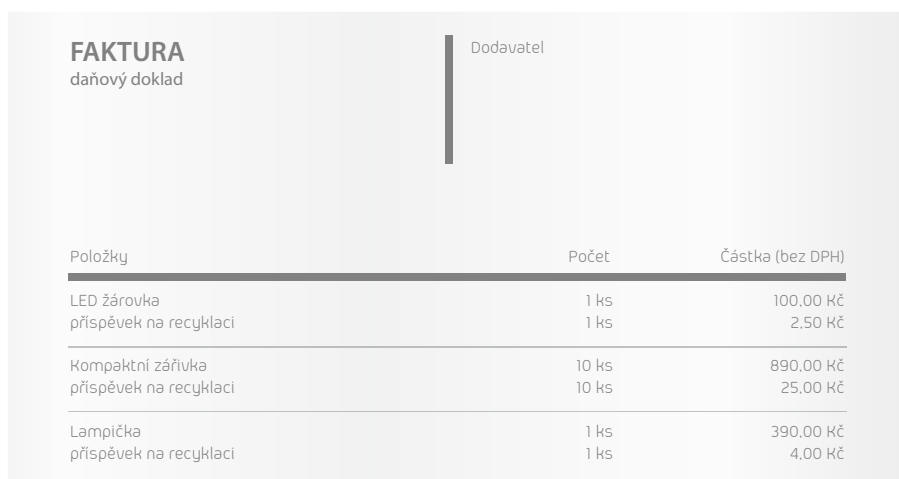
Důvod zavedení:

1) Zamezení tzv. free-ridingu, tedy nekalé praktiky, kdy se někteří výrobci/dovozci záměrně (případně i z neznalosti) dopouštějí vyhýbání se placení povinných příspěvků na recyklaci za svoje elektrospotřebiče do kolektivních systémů pro plnění povinností výrobců elektrozařízení.

2) Zviditelněním příspěvku navíc dochází ke zprůhlednění systému pro spotřebitele, který si dle výše příspěvku může uvědomit nákladnost a hodnotu ekologické recyklace výrobku. Zákazníci při koupi nového elektrozařízení hned uvidí výši recyklačního příspěvku a mohou si její správnost ověřit na webových stránkách kolektivního systému, který má povinnost ceník příspěvků zveřejňovat.

3) Výrazné zjednodušení kontroly, zda nedochází k cenové diskriminaci malých a středních výrobců. Všichni výrobci – malí i velcí – musí mít v jednom kolektivním systému stejnou jednotkovou cenu za recyklaci. Slevy pro velké výrobce jsou zakázány směrnicí EU, a to proto, aby malí výrobci nebyli znevýhodňováni při recyklaci svých výrobků. Kontrolní orgány tedy velmi jednoduše zkontrolují, zda je příspěvek skutečně stejný pro všechny výrobce bez rozdílu a zda je účtován ve výši odpovídající oficiálnímu ceníku daného kolektivního systému, který musí mít kolektivní systém vyvěšen na svých webových stránkách.

Kde v zákoně najdeme: § 73 odst. 1

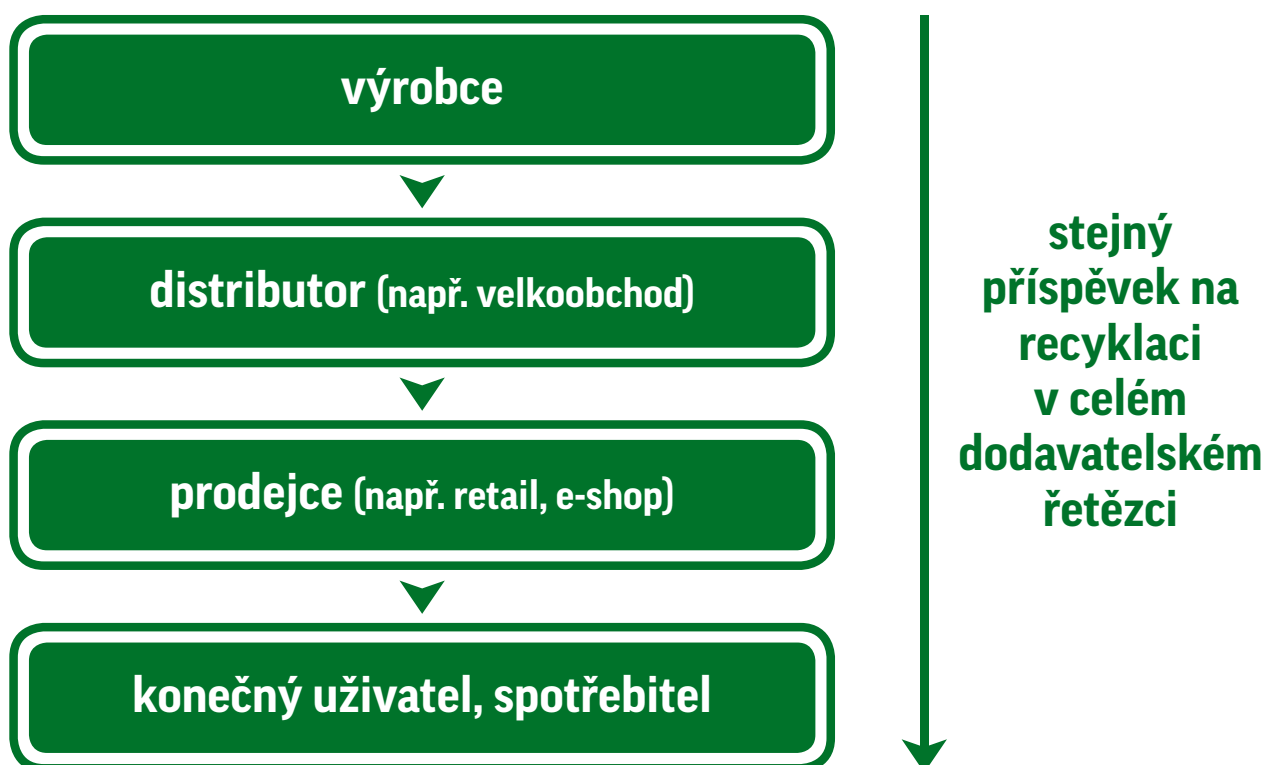
Položky	Počet	Částka (bez DPH)
LED žárovka	1 ks	100,00 Kč
příspěvek na recyklaci	1 ks	2,50 Kč
Kompaktní žárovka	10 ks	890,00 Kč
příspěvek na recyklaci	10 ks	25,00 Kč
Lampička	1 ks	390,00 Kč
příspěvek na recyklaci	1 ks	4,00 Kč

Vzorový příklad, jak může vypadat odděleně uvedený příspěvek na recyklaci (obrázek je pouze ilustrativní a popisuje jednu z mnoha možností, jak příspěvek uvádět)

Několik upřesnění k viditelnému recyklačnímu příspěvku:

- 1) Musí být **uváděn** v rámci **celého dodavatelského řetězce** (např. výrobce/dovozce – velkoobchod – retail / poslední prodejce). Označení jednotlivých subjektů jako dovozce nebo velkoobchod je pouze ilustrativní. Povinnost trvá i při „horizontálním“ obchodním styku, např. velkoobchod prodá něco jinému velkoobchodu atd. Zjednodušeně řečeno, **prodávající** mají zákonnou povinnost sdělit **kupujícímu** výši recyklačního příspěvku.
- 2) Musí být **stejný/neměnný** (v absolutní výši) v rámci celého dodavatelského řetězce – nemůže to tedy být nějaké procentní vyjádření, které se „nabaluje“ s rostoucí cenou v rámci dodavatelského řetězce.
- 3) Může to být jak fixní částka **za kus** (např. 2,50 Kč za kus), tak přepočítaný **na hmotnost** (např. 1 Kč na 1 kilogram výrobku atd.).
- 4) Měl by být uveden na **daňovém dokladu / faktuře**.
- 5) Jeho **výše** musí být **shodná** s částkou uvedenou na **webových stránkách** příslušného **kolektivního systému**, viz: <https://www.ekolamp.cz/cz/vyrobci-a-dovozci/financovani>
- 6) Výše příspěvku za jeden konkrétní produkt musí být **stejná pro všechny výrobce** v rámci **jednoho kolektivního systému**. Množstevní slevy u recyklačního příspěvku pro velké výrobce jsou zakázány.
- 7) Musí být uveden zvlášť, **za každou jednu položku** (EAN). Nemůže to tedy být pouze jedna suma za všechny položky na daňovém dokladu. Z dokladu musí být patrné, jaká je výše příspěvku za ten či onen konkrétní výrobek.
- 8) Zákazník musí mít možnost vidět celkovou cenu, tj. včetně recyklačního příspěvku. Tj. pokud je na cenovce v obchodě uvedena cena 100 Kč, nesmí dojít k tomu, že by u pokladny byl k této ceně ještě „přidán“ recyklační příspěvek. Cena uvedená na cenovce již musí zahrnovat recyklační příspěvek.

Jak je patrné z výše uvedeného, tato povinnost uvádění viditelného recyklačního příspěvku se netýká jen výrobců, ale i distributorů a posledních prodejců / retailu. Za distributora se považují i osoby provozující různé formy velkoobchodu, protože distribucí se má na mysli tzv. uvádění do oběhu, tedy „každé úplatné nebo bezúplatné dodání vybraného výrobku na území České republiky k distribuci, spotřebě nebo použití po jeho uvedení na trh“.

Samotnou **povinnost odvádět recyklační příspěvek** do příslušného kolektivního systému (tedy organizace, která tyto použité výrobky sbírá a recykluje) mají výrobci nebo tzv. první dovozci, kteří ho přenášejí v ceně výrobku dále až na finálního uživatele / spotřebitele. **Každý článek** obchodního řetězce (tj. výrobce, distributor, velkoobchod, poslední prodejce) je **povinen sdělit následujícímu článku** (tj. distributorovi, velkoobchodu, retailu, finálnímu uživateli / spotřebiteli) výši recyklačního příspěvku a tento následující článek obchodního řetězce (včetně finálního uživatele / spotřebitele) je povinen tento recyklační příspěvek v ceně produktu uhradit. Pokud nějaký dodavatel není schopen sdělit výši recyklačního příspěvku, je velmi pravděpodobné, že on nebo jeho obchodní partneri (tj. výrobci/dovozci atd.) tento příspěvek na recyklaci do žádného kolektivního systému neodvádějí, neboli neplní své zákonné povinnosti v oblasti financování sběru a recyklace svých výrobků, a jsou tedy tzv. černými pasažéry. V takovém případě **by odpovědnost za výrobky uvedené na trh přešla na distributora nebo posledního prodejce**, u kterého budou takovéto výrobky nalezeny, a to včetně **povinnosti financovat** jejich zpětný odběr (tedy zpětně uhradit recyklační příspěvky). Kontrolou dodržování uvádění viditelného recyklačního příspěvku je pověřena Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP). Pokud vám dodavatel odmítá sdělit výši recyklačního příspěvku, je vhodné to oznámit na ČIŽP, jinak se sami vystavujete nebezpečí postihu.

Upozornění:

To, zda výrobce plní své povinnosti v rámci recyklace svého elektroodpadu, tedy zda vybraný příspěvek na recyklaci skutečně odvádí, lze ověřit tak, že se zjistí, zda má platné evidenční číslo výrobce. Registrační číslo výrobce je možné zjistit na webových stránkách Ministerstva životního prostředí v tzv. Seznamu výrobců elektrozařízení: <https://isoh.mzp.cz/webelektro>

Nediskriminace malých a středních výrobců – jednotná cena / výše příspěvku za sběr a likvidaci elektroodpadu pro všechny výrobce v jednom KS

O co jde:

Povinnost kolektivního systému stanovit a vybírat stejnou výši recyklačního příspěvku za sběr a recyklaci stejného typu odpadního elektrozařízení od všech výrobců účastných v jednom daném kolektivním systému. Všichni výrobci, bez rozdílu velikosti, tedy musí platit do kolektivního systému stejné finanční příspěvky (za 1 ks nebo 1 kg) určené na sběr a recyklaci elektroodpadu.

Důvod zavedení:

EU zakazuje, aby v rámci zpětného odběru byli cenově diskriminováni malí a střední výrobci. Velcí výrobci tedy nesmějí dostávat objemové slevy na recyklačním příspěvku. Výše recyklačního příspěvku musí být vyvěšena na webových stránkách kolektivního systému a musí být pro všechny výrobce stejná, tedy bez rozdílu velikosti výrobce. Malí a střední výrobci nesmějí být cenově znevýhodňováni v přístupu ke kvalitní ekologické likvidaci elektroodpadu. Různé formy velkoobjemových/množstevních slev, vratek atd. jsou novým zákonem zakázány. Takové praktiky jsou nyní považovány za podvod s trestněprávními důsledky dotýkajícími se kolektivního systému i zvýhodňovaného výrobce. Navíc by tito výrobci museli správnou výši příspěvků doplatit zpětně.

Kde v zákoně najdeme: § 44 odst. 2

Příklad

Příspěvky dle starého zákona – některé kolektivní systémy mohly zvýhodňovat větší výrobce např. formou objemových slev. Původní legislativa totiž neupravovala tuto oblast zcela jasně. Nová směrnice EU je v tomto směru naprosto jasná.

Příspěvek na recyklaci 1 ks malého elektra	Jeden KS	Jiný KS
Výrobce 1 – malý	4 Kč	5 Kč
Výrobce 2 – střední	4 Kč	4 Kč
Výrobce 3 – velký	4 Kč	2 Kč

Příspěvky dle nového zákona – nový zákon již zcela jasně definuje nutnost stejného přístupu ke všem účastníkům KS.

Příspěvek na recyklaci 1 ks malého elektra	Jeden KS	Jiný KS
Výrobce 1 – malý	4 Kč	4,50 Kč
Výrobce 2 – střední	4 Kč	4,50 Kč
Výrobce 3 – velký	4 Kč	4,50 Kč

Ze zákona povinné audity výrobců prováděné kolektivními systémy

§ „Audity množství výrobků uvedených na trh“

O co jde:

Povinnost kolektivního systému provádět audity svých účastníků (výrobců zapojených do daného kolektivního systému), aby ověřil a zkontroloval, kolik elektrozařízení uvádějí jednotliví účastníci na trh. Výrobce musí dle zákona VUŽ poskytnout auditorům plnou spolupráci při takové kontrole. Ze všech auditů pak vzniknou zprávy, které budou předkládány ke kontrole Ministerstvu životního prostředí České republiky. Pokud výrobce neumožní kolektivnímu systému provést ve své firmě audit, jedná se o porušení zákona.

Důvod zavedení:

Jelikož na základě množství (počtu a hmotnosti) nových výrobků uvedených na trh odvádějí výrobci kolektivním systémům přesně danou výši příspěvků, hrozí, že by někteří nepoctiví výrobci mohli tyto hodnoty uměle snižovat, aby ušetřili na recyklačním příspěvku. Neboli někteří méně uvědomělí výrobci by přiznávali menší množství prodaných nových elektrozařízení, než jaká byla skutečnost. Tím by za část zatajených prodaných elektrozařízení neodvedli recyklační příspěvky. Z těchto zatajených elektrozařízení by následně po skončení jejich životnosti vznikl tzv. sirotčí odpad neboli elektroodpad, na jehož sběr a recyklaci by nebyly prostředky. Tento elektroodpad by potom skončil na skládkách, nebo by jeho recyklaci museli uhradit ostatní výrobci, potažmo i obce či stát. Tyto audity mají napomoci ke zvýšení transparentnosti a důvěryhodnosti, aby bylo zajištěno, že každý výrobce platí správnou a spravedlivou část nákladů na recyklaci.

Kde v zákoně najdeme: § 53

Hlášení o množství elektrozařízení uvedených na trh výrobci

O co jde:

Povinnost kolektivních systémů předávat Ministerstvu životního prostředí ČR údaje o množství elektrozařízení uvedených na trh jednotlivými účastníky (výrobci zapojenými do daného kolektivního systému). Tyto údaje slouží jako základ pro výpočet povinného cíle sběru elektroodpadu.

Důvod zavedení:

Cílem je umožnit státním dozorovým orgánům (Česká inspekce životního prostředí) kontrolovat plnění cílů sběru. Stát do roku 2020 dostával od kolektivních systémů pouze jedno souhrnné číslo za všechny výrobce sdružené v kolektivním systému. Bylo tak v podstatě nemožné odhalit případné chyby či manipulace ve vykázaných datech. Protože tyto údaje slouží jako základ pro výpočet cíle sběru, bylo nutné zajistit jednoduchost kontroly reportovaných údajů – tedy vykazování po výrobcích. Toto opatření má zabránit falšování (úmyslnému snižování) sběrové povinnosti. Povinnost reportovat data za jednotlivé výrobce již dlouho platí prakticky ve všech členských státech EU.

Kde v zákoně najdeme: § 51 odst. 3

Příklad

Tok dat do roku 2020.

	Data od výrobce do KS	Data od KS na MŽP
Výrobce 1	10 t	Poctivý KS reportoval: 45 t Nepoctivý KS mohl reportovat například: 35 t
Výrobce 2	20 t	
Výrobce 3	15 t	

Tok dat od roku 2021 – nově může kontrolní orgán jednoduše porovnat data jednotlivých výrobců a tím odhalit případné nepoctivé jednání ze strany kolektivního systému.

	Data od výrobce do KS	Data od KS na MŽP
Výrobce 1	10 t	10 t
Výrobce 2	20 t	20 t
Výrobce 3	15 t	15 t

Povinně zveřejňované informace

O co jde:

Zákon VUŽ požaduje zveřejnění některých informací na internetových stránkách kolektivního systému. Jde zejména o vzor účastnické smlouvy, ceník recyklačních příspěvků, informace o vlastnické struktuře a postup při výběru svozových a recyklačních firem. Všechny zákonem požadované informace naleznete v případě kolektivního systému EKOLAMP na jednom místě:

<https://www.ekolamp.cz/cz/o-spolecnosti/povinne-zverejnovane-udaje>

Důvod zavedení:

Napomoci zvýšení transparentnosti a důvěryhodnosti trhu kolektivních systémů. Každý výrobce má nyní možnost jednoduše ověřit, zda má ve smlouvě nastaveny stejné podmínky, které kolektivní systém veřejně deklaruje. Zároveň má každý článek dodavatelského řetězce možnost ověřit správnou výši účtovaného příspěvku na recyklaci. Správní orgány mohou snadno ověřit, jestli je udávaná struktura akcionářů v souladu s platnou legislativou.

Kde v zákoně najdeme: § 44 odst. 4 a odst. 6b)

ekolamp Vstup do informačního systému | Switch to English

Vyhledat

O společnosti Spotřebitelé, veřejnost Výrobci a dovozci Sběrná místa

O společnosti: Povinně zveřejňované údaje

Jedná se o údaje, jež je zveřejnila po požadování Zákonem o výrobcích s ukončenou životností č. 542/2020 Sb.

Aktuální vlastnická struktura

Společnost (delšími než akcionáři)	Podíl (podíl)
LEDVANCE GmbH	3,3336 %
LEDVANCE s.r.o.	30 %
Signify Commercial Czech Republic s.r.o.	30 %
Signify Holding B.V.	3,3336 %
Lumigram Operations Kft.	33,333 %
Čelkem	100 %

Členové orgánů provozovatele kolektivního systému

Funkce	Jméno a příjmení
Jednatel	Oldřich Čelko
Jednatel	Janina Rychetská
Předseda dozorčí rady	Tomáš Vydrošewicz
Člen dozorčí rady	Roman Dostálák
Člen dozorčí rady	Alena Gara

Vzorec smlouvy o kolektivním plnění

Vlastníce podmínek účasti v kolektivním systému EKOLAMP (platná od 11.2019)

Výše příspěvku na recyklaci (platná od 1.1.2019):

Světelné zdroje: 2,50 Kč/s + DPH
Velká elektrozařízení: 7,50 Kč/s + DPH
Malá elektrozařízení: 4,00 Kč/s + DPH

Informace o postupu výběru osob poskytujících služby v oblasti nakládání s výrobky s ukončenou životností

EKOLAMP při výběru smluvních partnerů postupuje v souladu s interním směrným postupem zadávání výběrových řízení

ZDE

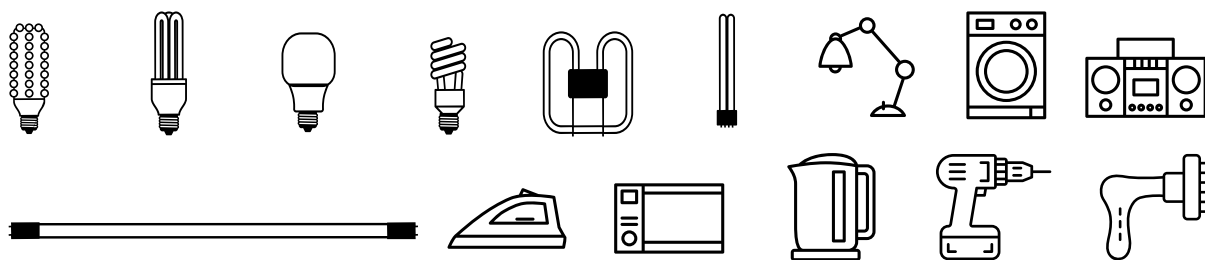
EucoLight Member

podporujeme akci

Ukážeme vám Ukážeme vám

SP

Jak zjistit, zda je výrobek elektrozařizním, za které je nutné odvádět recyklační příspěvek

O co jde:

Podle ustanovení směrnice EU, které platí od roku 2018, se pro účely odvádění příspěvků do kolektivních systémů stanovuje, že elektrozařizním je vše, co nějakým způsobem funguje na elektrinu (ze sítě, z baterie, na solární elektrinu atd.).

Přesné znění dle zákona VUŽ: *Elektrozařizním je elektrické nebo elektronické zařízení, jehož správná funkce závisí na elektrickém proudu nebo na elektromagnetickém poli, nebo zařízení k výrobě, přenosu a měření elektrického proudu nebo elektromagnetického pole, které je určeno pro použití při napětí nepřesahujícím 1000 V pro střídavý proud a 1500 V pro stejnosměrný proud.*

Z působnosti zákona **je vyňato velmi omezené množství výrobků**, které do působnosti zákona **NESPADAJÍ**:

- zařízení nezbytná pro ochranu podstatných bezpečnostních zájmů ČR, vč. zbraní, střeliva a voj. materiálu určených výlučně k vojenským účelům (např. vojenské radary)
- velké stacionární průmyslové stroje (frézy, soustruhy, obráběcí centra apod.)
- implantovaná zdravotnická elektrozařizní (kardiostimulátory)
- elektromobily (ty spadají do zpětného odběru vozidel)
- zařízení určená pro vyslání do vesmíru

Vše ostatní **SPADÁ** do působnosti směrnice.

Nikde **není žádný seznam elektrozařizní**, která **spadají do působnosti** směrnice, ale je právě opačně uveden **negativní výčet**, tedy jsou určena elektrozařizní, která tam nespadají. Tento princip negativního vymezení se nazývá „**otevřená působnost směrnice**“ (open scope). Touto změnou byl od roku 2018 zásadním způsobem rozšířen rozsah různých druhů elektrozařizní, která spadají do zpětného odběru. Současně je takto určeno, že i nová elektrozařizní, která budou teprve v budoucnu vynalezena a uvedena na trh, ihned automaticky spadnou do působnosti směrnice, aniž by je bylo nutno někde specificky uvádět.

Za elektrozařizní se považují i elektrické a elektronické součástky, jež mohou mít samostatnou funkci a mohou být samostatně prodávány (např. elektromotory, drivery, které se dávají do svítilen, startéry apod.). Nicméně za součástky, které slouží jako dodávky do výroby finálních produktů, se recyklační příspěvek neodvádí. Příspěvek se v takovém případě platí až za finální výrobek, nikoli za jednotlivé komponenty.

Elektrické a elektronické součástky bez samostatné funkce určené k zamontování do konečného výrobku (např. tištěné spoje, elektronické součástky, jako jsou kondenzátory, tranzistory apod.) se za elektrozařizní nepovažují.

Za rozhodnutí o nezařazení svého výrobku do zpětného odběru je plně odpovědný výrobce. Pokud výrobce svůj výrobek nezařadí do zpětného odběru a nebude za něj odvádět příspěvky, hrozí mu, že bude muset nejen zaplatit pokutu, ale navíc i doplatit recyklační příspěvky zpětně. Výrobce by měl vždy důkladně zvážit, jestli se rozhodne nezařadit nějaké elektrozařízení do zpětného odběru a neplatit za něj příspěvky na recyklaci. V běžném obchodním řetězci účtuje výrobce příspěvek vždy následujícímu obchodnímu článku (distributorovi, poslednímu prodejci) a finálně příspěvek vždy uhradí konečný uživatel / spotřebitel. Pokud však výrobce svůj výrobek nezařadí do zpětného odběru, hrozí mu v takovém případě v budoucnu nejen pokuta, ale i povinnost zpětného uhrazení recyklačních příspěvků za již prodané výrobky, které nebude mít na koho přenést. Respektive bylo by pro výrobce poměrně problematické požadovat po distributorovi, případně konečném uživateli / spotřebiteli, uhrazení příspěvku na recyklaci za produkty, které tento distributor / konečný uživatel / spotřebitel nakoupil například před dvěma roky.

Jak zjistit, do které kategorie elektrozařízení spadá ten či onen výrobek

Zákon VUŽ stanovuje šest kategorií elektrozařízení. Každé elektrozařízení je výrobce povinen zařadit do jedné z těchto kategorií. U každé kategorie jsou uvedeny pouze příklady výrobků, nikoli celkový výčet výrobků, které do příslušné kategorie spadají. Odpovědnost za zařazení elektrozařízení do správné kategorie je plně na výrobcích, a to dle obecných definic těchto kategorií. Pokud by to výrobce učinil špatně, bude po případné kontrole ze strany dozorových orgánů povinen doplatit rozdíl ve špatně vyplaceném recyklačním příspěvku. Naopak případný kladný rozdíl, pokud by výrobce zaplatil špatným zařazením výrobku více, než byl povinen, se dle metodiky MŽP výrobcích nevrací, ledaže by výrobce byl schopen doložit, že tento navrácený příspěvek na recyklaci vyplatil zpět uživatelům/spotřebitelům. Pokud toto nedoloží, šlo by o bezdůvodné obohacení.

EKOLAMP může poskytovat výrobcům při zařazování výrobků do kategorií poradenství, nicméně veškerá tato jeho doporučení jsou nezávazná.

Více informací o zařazování výrobků naleznete:

- v brožuře OEEZ (Odpadní elektrická a elektronická zařízení) 2 – Definice a vysvětlení: <https://www.ekolamp.cz/data/web/download/dokument-ewrn-cz.pdf>
- na stránkách Ministerstva životního prostředí: https://www.mzp.cz/cz/elektrozarizeni_zarazeni_vyrobku

Klasické žárovky zařazeny do zpětného odběru

Klasické, přímo žhavené žárovky ztratily v novém zákoně VUŽ výjimku ze zpětného odběru. Původně do zpětného odběru nebyly zařazeny, protože byly zakázány, a tudíž se předpokládalo, že jejich sběr a recyklace nebudou možné, protože se nebudou prodávat. Nicméně nakonec se ukázalo, že se pod různými názvy jako tzv. průmyslové žárovky, otřesuvzdorné žárovky atd. do České republiky dále dovážejí a po skončení životnosti často končí v kontejnerech na použité světelné zdroje, stejně jako halogenové žárovky, jejichž princip je obdobný a na našem trhu jsou stále běžně k dostání. Proto byla novým zákonem VUŽ tato výjimka zrušena a přímo žhavené žárovky (ať už s označením průmyslové, otřesuvzdorné, či jiným) a halogenové žárovky spadají od 1. 1. 2021 do zpětného odběru a je nutné za ně odvádět recyklační příspěvky.

Kolektivní systém odpovědný za veřejný sběr z veřejných sběrných míst

Výrobce, potažmo kolektivní systém je odpovědný za sběr elektroodpadu na **veřejných** sběrných místech. Kolektivní systém tak provádí **veřejnou službu** pro spotřebitele na veřejných nebo veřejnosti přístupných místech (sběrný dvůr obce, maloobchodní prodejna, škola). Veřejným nebo veřejnosti přístupným místem zpravidla není velkoobchod, výrobní areál ani jakékoli jiné místo, kam nemá veřejnost přímý přístup. I tato místa lze veřejnosti zpřístupnit, ale musí to být u vchodu jasně označeno (nápisem, cedulí atd.) a nejlépe by měly být uvedeny hodiny, ve kterých je toto místo pro veřejnost přístupné.

Tento materiál není právně závazný, jde pouze o informativní pomůcku pro partnery kolektivního systému EKOLAMP. Veškerá zde uvedená doporučení jsou nezávazná.

JAK FUNGUJE KOLEKTIVNÍ SYSTÉM EKOLAMP

Výrobcům a dovozcům elektrozařízení zákon o výrobcích s ukončenou životností ukládá postarat se o ekologickou likvidaci svých výrobků, když doslouží. Plnění této povinnosti mohou přenést na tzv. **kolektivní systém** (stanou se účastníky kolektivního systému), který za ně zajistí celý proces zpětného odběru a recyklace.

Účastníci přispívají na náklady kolektivního systému podle svého podílu na trhu – za každé elektrozařízení uvedené na český trh odevzdávají **příspěvek na recyklaci**, který slouží k zajištění budoucí recyklace tohoto výrobku. Příspěvky jsou využívány pouze na zákonem stanovené aktivity – na budování sběrné sítě a její vybavení, přepravu elektrozařízení ze sběrných míst ke zpracovateli, samotnou ekologickou recyklaci a v neposlední řadě na osvětu.

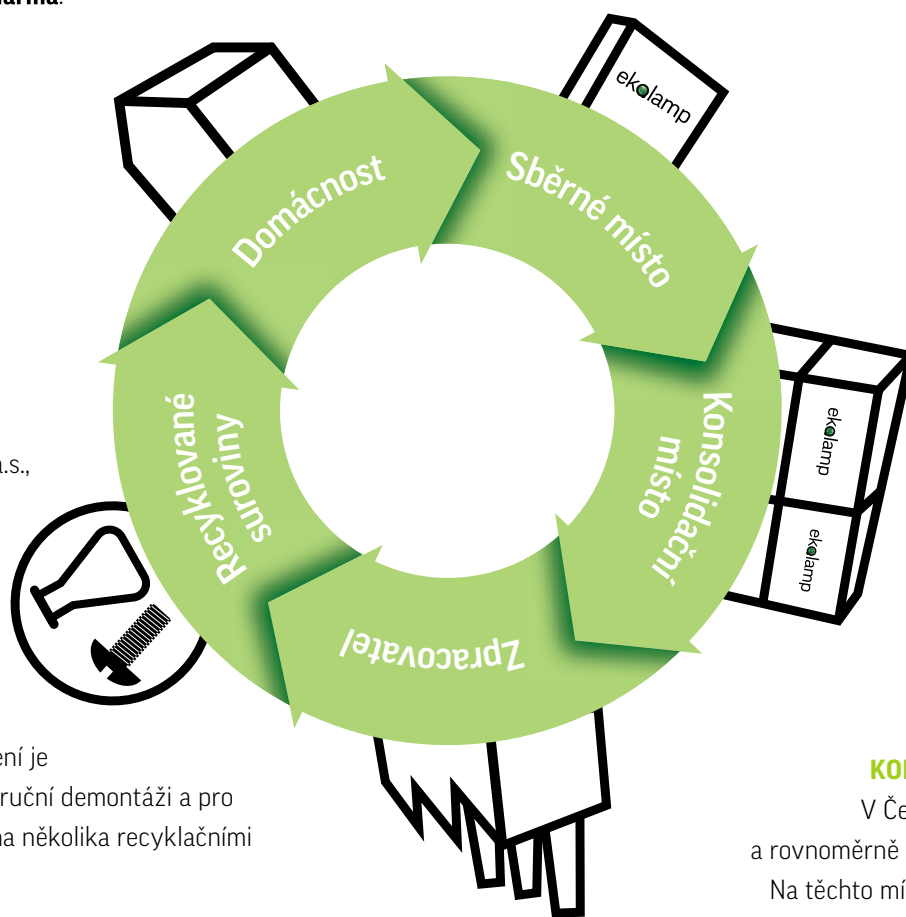
SPOTŘEBITELÉ (DOMÁCNOSTI I FIRMY): Jediným úkolem spotřebitelů je vysloužilé elektrozařízení správně vytrídít. Tyto výrobky nepatří do směšného odpadu, je potřeba je odnést na sběrné místo a do správné sběrné nádoby. Zpětný odběr elektrozařízení je **pro občany i firmy zdarma**.

SBĚRNÉ MÍSTO: Speciální sběrné nádoby najdete nejen na sběrných dvorech a v obchodech s elektrem, ale i v obchodních centrech, na městských úřadech i v řadě firem. Nejbližší sběrné místo najdete na stránkách **www.ekolamp.cz**.

ZPRACOVATEL: EKOLAMP využívá služeb společnosti RECYKLACE EKO VUK, a.s., která má jako jediná v České republice dostatečně kvalitní technologii pro zpracování světelných zdrojů.

Recyklace elektrozařízení je z velké části závislá na ruční demontáži a pro EKOLAMP je zajišťována několika recyklačními společnostmi.

Díky skvělé spolupráci smluvních zpracovatelů se míra **materiálového využití** dlouhodobě pohybuje **kolem 90 %**.

KONSOLIDAČNÍ MÍSTO:

V Česku je jich **celkem 12** a rovnoměrně pokrývají celé území. Na těchto místech se shromažďují sběrné nádoby z okolních sběrných míst a ve velkém potom putují ke zpracovateli.